

STOEVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ograke dožele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četr leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četr leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljavate naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrstne po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se bla govori pošiljati naročnine, reklamacije, osmanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Kmečka in mestna kultura.

Spisal za „Ljub. Zvon“ dr. Ivan Žmavc (Praga).

II. Dvojnata prosveta.

Zgodovina nam dokazuje pri vseh narodih gotov razvoj. Narodi so bili izprva nomadi, pozneje naseljeni pastirji ter rabiči, in dolgo je trajalo, predno so postali poljedelci. Naši arijski pradedje v starem veku niso dospeli dalje; niso poznali zidanih hiš niti mest. Isti čas pa je živel semitski narod Babiloncev v visoko razviti mestni kulturi, ki se je razširila potem k Feničanom, Egiptanom, Židom in drugim narodom Sredozemskega morja. Dočim je Arijec na širnih poljanah kot pastir in poljedelec od narave brez truda imel vsega dovolj, moral se je Semit ob Evfratu in Tigrju kruto boriti z močmi prirodnih elementov. Pomanjkanje ga je priganjalo k delu in naporu in s tem h kulturi. Siloma je jemal prirodi, česar mu ni hotela radovoljno ponujati, skrbno je čuval pridobljeno, in to je po Iheringu vzrok, da je do naših dni Semit boljši gospodar ozi Arijca. Od Semitov so sprejela ona arijska plemena, ki so prišla v dotiko s Feničani, Egiptanami, Kartagani, Židi, najprej mestno kulturo. Tako so se Grki in Italiki najdalje razvili in postali učitelji drugih plemen. Germani so sprejeli še v srednjem veku mestno gospodarstvo, dočim Slovani, izvzemši zapadne, kakor Čehe, še sedaj nimajo mestne kulture. Do danes so pa pravi mojstri mestne kulture med nimi raztreseni Židje, o katerih piše Ihering, da ekonomsko pravilno napredujejo, dočim kristjan prečesto nazaduje. S to Iheringovo hipotezo se dobro strinja dejstvo, da so gospodarsko med german-skimi plemenami dospeli najdalje Angleži, ker so bili zgodaj v trgovinskih zvezah s Feničani.

Seveda tudi nomad in pastir imata kot človeka svojo kulturo. Toda v Evropi te nizke kulture skoro več ni; pač pa je jasno razločevati dvojni tip kmetske in mestne kulture.

Da je kultura evropskega kmeta visoka, kdo bi to tajil? Naš poljedelec ima

težek boj s prirodo; tak boj ostri razum in usovršuje vse moči, telesne in duševne. In v sovremenosti teh moči je prava kultura. Naš kmet razpolaga z dosti popolno tehniko; ne sme se prezreti, da je iznajdba voza in pluga n. pr. absolutno pomembnejša nego moderna iznajdba parostroja. Kmet mora mnogo misliti v svojem gospodarstvu, posebno sedaj, ko ga na vse strani socialne moči ženejo v zvezo s svetovnim trgom. Da našemu vaščanu nituja niti višja duševna prosveta, je razvidno iz tega, da ima zelo izobražen estetični čut. Kdo ne občuduje narodne pesmi, ki ima na kmetih svoja tla? Kako zanimivo nam je umel Jurčič slikati poezijo kmetske prosvete! In te pripomrite še, kako nas mičemo ob primerjanju z rafinovanu sebičnostjo meščanskih navad!

A vkljub temu ima napredek smer proti mestni prosveti, kakor smo že rekli; to smer zaslediš v celi zgodovini. Vrhunc vse dosedanje kulture je bil in je v mestu. Po mestih se nakopičuje z ljudmi tudi premoženje ter bogastvo kulture. Finejša prosveta je mestnega značaja ter je precej visoko nad kmetsko. Da je razloček med dvojnato to prosveto velik, dokazuje dejstvo, da je prehod iz ene v drugo precej težaven. Znano je n. pr., da slovenski, iz kmetov izšli dijak, ki je lahko vzgled za sistematičen takov prehod, često dolgo, dolgo ne najde prave orientacije v mestnih razmerah in da se, žal, včasi tudi po visokošolskih študijah vrača kot kmet v slabem pomenu besede v domovino, čepravno je bila njegova dolžnost, pomeščaniti se, kajti to je jedro dolgodobne šolske in življenske izobrazbe njegove.

V čem pa je pravzaprav prednost mestne kulture? Tolstoj in marsikateri črnogled bi odgovoril, da je ta prednost negativna; toda takšna sodba bi bila eno stranska. Res je, pri človeku in njegovih stremljenjih ni solnca brez sence, a svetloba je vendar. Že gori smo pokazali, da so gospodarske oblike v mestu devršenejše nego na kmetih; primeri banke, borze, v mestih se zbirajoča občila itd. Isto tako so

tam oblike duševne kulture popolnejše in finejše: znanost in umetnost imata tu svoja svetišča. S tem je rečeno dovolj. Zakaj Holandci, Danci, Svedi, primoroma majhni narodi, v svetovnosti mnogo veljajo? Zato, ker imajo razvito gospodarstvo in visoko mestno kulturo. Kdo ne ve, da Čehi tudi trdrovratnemu liberalnemu centralistu niso več quantisē negligieable, odkar imajo v svoji oblasti polmilijonsko Prago (z okolico) in celo vrsto drugih, gospodarsko in duševno razvitih mest, kakor Plzen, Pardubice itd.? In kdo bi dvomil, da bi bili Slovenci čisto kaj drugega, ko bi imeli le eno cvetoče velemeсто, n. pr. Trst, in v njem vse ono, kar sodi k bistvu velemesta? Ko bi Slovenci imeli le tretji del premoženja in kulturnih sredstev, ki jih ima 200.000 dunajskih ali 80.000 francoskih (seveda mestnih) Židov, pa bise ž njimi nekoliko drugače postopalo, nego s kmetsko maso sedaj!

Seveda, moglo bi se mnogo govoriti o temnih straneh mestnega življenja. Toda ni namen teh vrstic, temeljito razbirati ves problem, o katerem bi se lahko napisala debela knjiga.

Le posamezne misli smo hoteli zabeležiti in opozoriti na zelo važno tendenco človeškega razvoja. Ko bi pisal za Nemce v Nemčiji, rekel bi jim: Ne zanemarjajte poljedelstva. Ker pa so te vrstice namenjene Slovencem, kličem razen tega še: naprej v mestno kulturo! Mestne kulture se ni treba batiti onemu narodu, ki se razvija organsko. Grki so stali na najvišjem vrhuncu kulture tedaj, ko so imeli najbolj razvito mestno življenje. Atena gori na Akropoli je velevala celemu vencu bogatih kolonialnih mest. Rimljani so ves star svet podjarmili ponosni Romi. In kakor so Atene določile smer znanostim in umetnostim za vse bodoče rodove, tako je Rim ustvaril vzor svetovnopolitičnega veleorganizma. Ako nameravajo v naših dneh Angleži iz Londona, Amerikanci iz Chicago in New-Yorka, Nemci iz Berlina ter Rusi iz St. Peterburga obvladati zemeljsko oblo, delajo to po vzgledu večnega

mesta. Nevarno je sicer mestno življenje za mnoge narode, ki nimajo moralne moči, se ustavljamti njega izprijenosti. Toda, da si tudi v mestu more ljudstvo ohraniti fizično in ravno zdravje, dokazujejo Židje, ki so že nad 2000 let mestni narod, pa tudi Angleži, Nemci i. dr.

Za nas ni dvoma, da je bodočnost Slovencev v toliko zagotovljena, v kolikor se umejo podrediti zdravemu napredku, ki pri njih v smeri proti mestni prosveti še ni zadosten. Tak prehod in napredek provzročata mnoge viharje, po katerih se dotiče nobe imenujejo »Sturm und Drang«; Angleži in Francoski so že davno prebili te viharje, Nemci so postali šele v teku XIX. stoletja mestni narod — po najnoviji statistiki jih prebiva že nad 50% v Nemčiji po mestih. Slovani pa niti še v tem prehodu prav niso. Na nas je, da razumemo znamenja časa!

v Ljubljani, 23. decembra.

Zoper obstrukcijo.

Nemške stranke so naenkrat začutile v sebi patriotsko žilo, ki jim veleva, da so poklicani, rešiti avstrijski parlamentarizem in državo. Take patriotske nagone čutijo namreč tudi one nemške stranke, ki so zanesle prve obstrukcije v avstrijski drž. zbor ter jo tirale do skrajnosti. Člani iste nemške stranke, ki so klicali „Heil den Hohenzollern!“ hočajo se sedaj postaviti zoper Čehe v bran za blagor Avstrije. V ta namen se posvetujejo ravnokar nemške stranke, kako bi bilo deliti poslovni red v obveznega in neobveznega. Vse državne nujnosti bi se izločile iz navadnega poslovnika ter se izročile obveznemu poslovniku, kjer obstrukcija ni mogoča. Taka delitev bi bila sicer proti parlamentarizmu, toda Nemci so pripravljeni na vse „žrtve“, samo da se udari po Čehih. Razum tega jim mora za to usluži Körber zajamčiti, da se odpravi § 14. Umevno je, da niso postale nemške stranke kar čez noč tako zavzete za trezni parlamentarizem in blaginjo države brez sebičnih ciljev. Sami priznavajo, da bi bila taka delitev poslovnika kritica svobodnemu parlamentarizmu, a kar je najhuje, pri-

Dimitrijeviča Nelidova in Ana Aleksandrovne Simonov; njen rojstni kraj bil je selo Klimitjano v dorogobriškem okraju, v smolenski guberniji. Leta 1765 je bila sprejeta v plemiški zavod samostana Smolne pri Petrogradu, kateri zavod je bil pod neposrednim protektoratom carice Katarine II. Še kot malo dete je zadobila ona blagonaklonjenost carice, ko je ta jedenkrat posetila zavod. V nekem pismu pisala je Katarina o tedajnji dvanajstletni Katarini Nelidov: »Njena pojava je fenomen!« To grdo malo stvorenje bilo je vrlo gracijozno. Katarina II. ljubila je pozornico in pisala je drame in stihih. Ker se je mala Nelidov, igračoč neko komedio, odlikovala z umetniškim razumljenjem, pridobila si je carico. Njena grdoba spregledala se je radi njene živnosti. Ona je vedela, da je grda, ter je iz onih nekliko odlikovanj, katere ji je podarila priroda, razumela napraviti kapital in se okoristiti z najmanjšo drobtinico. Carica je po neki predstavi poklonila prstan z demantom in odredila je, da jo je slikar Sevicki portretiral, ko je plesala menuet. Še ceo četrto stoletje kasneje bila je ona temperamentna igralka.

V svojem osemnajstem letu prišla je Nelidovljeva na carski dvor kot častna

LISTEK.

Platonska ljubezen carja Pavla.

Svet se je te dni mnogo bavil z velikim knezom Pavlom Aleksandrovičem, kateri se je v Livornu tajno poročil z ločeno ženo inženirja Pistolkorsa. Ta strica današnjega ruskega carja je obogatil z novim poglavjem romane carske rodbine Romanovljev. To novo poglavje ni najgrje. Veliki knez Pavel je postal kmalu vdovec, in ko se je pripravljal, da stopi drugič v zakon, zbiral je s srcem. Oni demokratski duh, ki veje v naši dobi, prodira tudi v palače vladajočih dvorov in take mesalijance niso več ničesar čudnega. Tudi sam car sodi blago. Istina, on je prinesel žrtvo tradiciji, ko je odvzel Pavlu Aleksandroviču njegovo visoko vojaško dostojanstvo in ga prognal iz Rusije, ali v ostalem ne samo da mu pušča velkokneževski naslov, temveč mu je zagotovil tudi letno rento. Car Nikola II. postopa tako obzirno radi tega, ker se spominja časa, ko se je on sam kot veliki knez prestolonaslednik hotel odpovedati

pravici do prestola, da bi mogel vzeti preprosto vdovo. In potem se spominja tudi svojega deda, kateri se je poročil s knjeginjo Dolgoruko, in ve, da se otroci iz tega zakona smatrajo kot polnopravni člani carske družine. Ljubav srca je igrala od nekdaj veliko vlogo v hiši Romanovovi. V knjigi, ki je izšla pred desetimi leti pod naslovom: »Die Romanoffs. In time Episoden aus dem russischen Hofleben«, je popisano ljubavno življenje raznih ruskih carjev in caric, velikih knezov in velikih kneginj. Večina ruskih historikov in pisateljev memoarov so posvečevali saj tem ljubavnim razmeram mnogo brojne spise in akoravno je ruska cenzura vedno bila strogo proti dogodljajem sedanosti, vendar ni nikdar zabranjevala odkritja preteklosti. Ali nekatere epizode so ostale vendar mračne. Tako je še pred par leti bilo znano razmerje carja Pavla napram njegovi favoritkinji Katarini Nelidov. Ali sedaj je ruski pisatelj E. S. Šumigorski* iz pisem in memoarov sestavil divno sliko one dobe, katera se je pred jednim stoletjem tragično zavrnila z umorom carja Pavla.

* Dimitri de Beuckendorff: »La Favorite d'un Czar. Catherine Iwanowna Nelidoff. D'après E. S. Schumigorski. Paris, Société de France, 1902.

XVIII. stoletje je v zgodovini Rusije stoletje ženskega vladanja. Še v početku onega stoletja so ruske žene še životarile v najgloblji bedi orientalske sužnosti. Ali ko je Peter Veliki zginil s pozornišča, zagospodarile so žene in šest desetletij so v Rusiji vladale samo žene. Po kratki epohi Petra III. pričela je Katarina II. žensko vladanje. Oni trije carji, kateri so v XVIII. stoletju sedeli na carskem prestolu, bili so vsa trojica sužni žen. Peter Veliki pričel je romane Romanovljev s čarobno epizodo seljakinje Marte, katera se je iz kmečke koče povzdignila na carski prestol kot Katarina. Pavel I. zavrlil je to značajno stoletje s platonično ljubezijo, kateri je bila več decenijev predmet malo grda ženska. Ime Katarine Ivanovne Nelidov bilo je do danes zavito v neko neobjasnivo romantično temo, ker se ni mogel misliti fizični odnos s tem grdim stvorenjem. Ali sedaj nam je njena slika jasna. Katarina Nelidov ni bila kaka Lavallière, Pompadour, Duharry, ona ne spominja niti na Elizabeto Voroncov, grdo favoritkinjo Petra III. Njena moč je bila idealna, njen vpliv na carja Pavla Petroviča je bil psihološke naravi.

Katarina Ivanovna Nelidov je bila rojena 1. 1758 kot hči podporočnika Ivana

pravila bi za bodočnost tudi nje same ob vspešno orožje, ako se obstrukcija onemogoči. Tudi bi bil novi naklep usodnejši kot sedanji § 14 za svobodo v parlamentu. Vsekakor so se tedaj k temu odločili za dobre — koncesije. Nemci jezi posebno to, da so se znali Čehi tako spremno posluževati tih obstrukcij, da niso nikjer prišli v navzkrije s svojimi volilci in zdravim parlamentarizmom. Ako so bile namreč na vrsti nujne predloge v blaginjo državljanom, kakor podpore po uimah prizadetim ali zakoni, kakor krošnjarski, zoper borzno kupčijo itd., so izločili obstrukcijo, t. j. svoje nujne predloge so odtegnili na korist takim predlogom. Ko pa je bilo treba spraviti neljubo jim vlado v zadrgo, pa so z nova prišli s svojimi nujnimi predlogami. Tega Nemci pri svoječasni obstrukciji niso znali uprizoriti. Dokler se je šlo vladiti le za vprašanja, kakor budgetni provizorij, se ni mnogo zmnila za češko obstrukcijo, saj je lahko te točke prihranila za § 14. A sedaj so na vrsti stvari, kakor bruseljska sladkorna konvencija, nove trgovinske pogodbe itd. Za vse to je treba parlamentarnega posvetovanja in rešitve. In zato kuje z nemškimi strankami nove naklepe.

Srbi v Dalmaciji.

Od zagrebških nemirov so se začeli, dosedaj vedno mirni in složni dalmatinski Srbi polagoma cepiti v dva tabora. Stranka dr. Kovačeviča, ki zahteva ostrejše postopanje proti Hrvatom in vladu, je vedno vplivnejša, dočim sta zastopnika zmerne politike Kulišić in Simič. Ko so imele nedavno vse srbske stranke zaupni shod v Zadru, je prišlo prvič do načelnih nasprotij. Ker je list „Srpski Glas“ zadnji čas preveč radikalno razvijal politiko svojega urednika Geruna, se je izrekel zaupni shod, naj ga stranke ne priznajo več za svoje glasilo, so zapustili dvorano dr. Kovačevič, dr. Orambašin in Miloš Knežević. Iz tega se sklepa, da mora prej ali slej priti do očitnega razkola v stranki.

Reforme v Črnigori.

Že dolgo časa so se napovedavale velike reforme, ki jih snuje knez Niko za svojo državico. Ob svojem godovanju dne 20. t. m. je res knez vprito zastopnikov Rusije, Srbije in Bolgarije razvijal v daljšem govoru zasnovane načrte, ki se raztegajo na ureditev prestolonasledstva, na revizijo in spopolnitve drž. zakonika in sodne preosnove. Knez je izjavil, da ostane na demokratičnem stališču, čemur se bo prilagodila nošnja in vse javne uredbe. Kneževina se razdeli v pet sodnih okrajev, ki se poverijo vodstvu izkušenih juristov. Nadalje se določi redni državni proračun ter se zajamčijo pokojnine državnim uradnikom, zato pa se starejši uradniki odslovijo ter nadomestijo z agilnimi mladimi močmi.

Najnovejše politične vesti.

S § 14 namerava baje Körber rešiti nele budgetni provizorij, temuč tudi oktroyirati novi poslovnik in jezikovni zakon za Češko in Moravsko. — Kar dva nemška ministra-rojaka zahteva posl. Prade v

dama soproge prestolonaslednika Pavla. Njen položaj ni bil v začetku najlažji. Vsi, s katerimi se je spoznala, bili so intriganti. Pričela je uvidevati, da stvari izgledajo drugače, nego kakor so se jej zdele, dokler je bila v samostanu. Celo carica Katarina, njena dobrotnica, izgubila je hitro v njenih očeh nimbus vzvišenosti in čednosti. Ko je uvidela napete odnosaje med carico in prestolonaslednikom, obrnile so se njene simpatije k poslednjemu. Veliki knez Pavel je imel takrat štiriindvajset let in je bil viteškega značaja, napolnjen z željo, da pravčno upravlja carstvo, katero mu nekdaj pripade. On je na vsak način moral napraviti globok utis na to eksaltirano devojko, katera je prišla iz samostana, in ono mirno in tiho življenje velikokneževskega dvora, kateri je bil velika protivnost burinemu življenju na dvoru carice Katarine, je ugajalo dvorni dami, ki je bila nava jena na samostansko tišino. Karakter obeh bil je sentimental. Oba sta ljubila naravo. Prijevala sta male domače svečnosti, pri katerih je mogla Nelidovljeva pokazati svojo nadarjenost kot igralka. L 1781 spremljala je velikokneževski par na popotovanju po Evropi. Na tem popotovanju pričela sta se prestolonaslednik in Nelidovljeva intimneje razumevati.

(Konec prih.)

v svojem glasilu, enega za planinske, enega za češke pokrajine. — Schönerer pride dne 28. t. m. na shod Vsenemcev v Gradec ter bo govoril o spravnih pogajanjih in nemškem časnikarstvu. — Zoper nemire v Makedoniji so dobili generalni guvernerji v Solunu, Monastiru, Kosovem in Skutari iz Carigrada stroge ukaze, da morajo vsakega nemirneža brez ozira na narodnost in vero takoj izročiti javni oblasti. — Mirovno razsodbo v Venezueli poverile so evropske velevlasti ameriškemu predsedniku Rooseveltu. Venezuelski predsednik Castro je s tem zadovoljen. — Zoper nemiri na Kitajskem. Prince Tuan namerava baje zatreći vse tuje v Šenžiju in Kanižju ter zbira močne čete, da se polasti glavnega mesta province Šenži. Tuje so v velikem strahu, a kitajski uradniki jim svetujejo, naj zapustijo pokrajino. — Poroka v vladarski rodbini. V Požunu je bila včeraj poroka hčere nadvojvoda Friderika nadvojvodinje Marije Anes poročnikom vojvodo Parma. — Moravski deželni zbor je sprejel šestmesečni budgetni provizorij. — Saksomska princesinja Louiza je pobegnila, zapustivši soprogu pet otrok. — Zoper protestantsko propagando je ustanovil papež že drugo komisijo. — Nemčija ne bo odpovedala trgovinske pogodbe, dokler se ne bodo dognale nove pogodbe. — Sestanek vladarjev bo baje v mesecu marcu v Opatiji glede ureditve balkanskega vprašanja. Pričelo pa v Opatijo avstrijski in nemški cesar ter rumunski kralj Karol. — Lakota v Rusiji. Zaradi slabе letine je zavladala v 10 okrajih evropske Rusije lakota. Vlada je razdelila do sedaj 6,663.000 rubljev podpore. Odstopivšemu vojnemu ministru Krieghamerju je podaril cesar svojo sliko.

Obrambna sredstva proti klerikalizmu.

(Dalje.)

»Malleus« ali »Hexenhammer« uči tudi, da zamorejo čarownice človeško telo spremeniti v živalsko telo, a dočni začarani ljudje imajo samo v svojih in v očeh drugih ljudi živalsko telo, v resnicu pa so ohranili svoje človeško telo. Kot dokaz se navaja, da je bila neka deklica spremenjena v kip, sv. Makarij pa jo je zopet oživil.

Nadalje poroča knjiga, da so čarownice v okrožju inkvizitorja v Komu na nekem ponočnem shodu snedle otroka in da je bilo radi tega l. 1487. sežganju 41 čarownic.

»Malleus«, razmišljajoč, kako veliko zlo je čarovništvo, pravi (pri 14. vprašanju): »Čarovništvo je najhujše krivovertvo. Krivoverte je kaznovati z najhujšimi kaznimi; če se nečejo spreobrniti, naj se jih seže; če se spreobrnejo, naj se kaznujejo v dosmrtno ječo. Te kazni prav za prav še vedno ne zadostujejo za čarownice; naj se iste še tako kesajo in se povrnejo k veri, jih vendar ni pomilostiti na ječo, marveč jih usmrтiti.

V II. delu te znamenite knjige se med drugim razpravlja tudi o tem, zakaj čarownice nekaterim osebam ne morejo škodovati. Knjiga pravi, da izgube čarownice svojo moč, če jih prime javna oblast. Zavarovati pa se more proti čarowniji vsakdo in sicer z blagoslovljeno vodo, z blagoslovjenimi svečami in z blagoslovjenimi zelišči. V tem delu je med drugim citati:

»Čarownic je troje vrst: jedne prozročajo nevitne, točo in viharje; druge provzročajo neplodnost pri ljudeh in živalih; tretje jedo otroke, lete po zraku in more s samim pogledom. Vse pa se s hudičem spolsko združujejo . . . Vse čarownice v Kostnici in v Ravensburgu so s hudičem spolsko občevale; v petih letih smo tam takih 48 čarownic dali sežgati!«

Navedli smo samo nekatere najnedolžnejše stvari iz te knjige, samo da imajo čitatelji nekak pojem o vsebini. Najzačilnejših stvari pa — kakor rečeno — ne moremo priobčiti in to iz ozirov na naravnost. Stare rufijanke so še angelički nedolžnosti proti tem inkvizitorjem.

Seveda obsega knjiga tudi najgrozitevnejše določbe, kako je čarownice trpinčiti. V trpinčenju so bili ti duhovni gospodje prave bestije.

Cerkvena literatura o čarovništvu je tako bogata. Vsi ti spisi se gibljejo v istem okvirju kakor »Malleus«, drugi temujo z drugim v najblaznejših trditvah.

In povsod, kamor je segala moč rimskih papežev, povsod se je inkvizicija držala teh navodil, povsod je stikala za čarownicami, povsod je žrtve svojega praznovrstva trpinčila in sežigala. Na

stotisoče nedolžnih ljudi je zgorelo na grmadi kot žrtev živinskoneumnega praznovrstva.

(Dalje prih.)

Dnevne vesti

V Ljubljani, 23 decembra.

— **Osebne vesti.** Fužinski mojster v Idriji, g. Fran Častek, je imenovan fužinskim oskrbnikom, preskuševalski pristav v Přibramu, g. Anton Schneider, preskuševalcem v Idriji in rudniški mojster v Idriji, g. Anton Danihelka, rudniškim upraviteljem.

— »Národní Listy« izjavlja z ozirom na klerikalne obdolžitve glede poslanca Plantana, da se je v čeških časopisih le pomota pisalo, kakor da je poslanec Formánek polemiziral proti poslancu Plantanu ter da »nebylo nijaké příčiny, aby posl. Formánek jménem českého klubu desavonoval posl. Plantana« — kar jemljevo z zadovoljstvom na znanje.

— **Zadovoljni klerikalci.** »Slovenec« je popolnoma zadovoljen, da je vladu tudi pri najnovejšem imenovanju članov gospodske zbornice slovenski narod popolnoma prezrla. Povzpel se je celo do trditve: »Ni res, da bi Slovenci ne imeli nobenega zastopnika v gospodski zbornici, saj sta dva slovenska škofa v njej.« Slovenska škofa? Res sta v zbornici škofa dr. Napotnik in dr. Jeglič, a ta sta člana gospodske zbornice vsled svojega cerkvenega dostojanstva, ta dva sta člana gospodske zbornice, ne kot slovenska škofa nego kot katoliška škofa. Z njima se je katoliški cerkvi dalo dva zastopnika v gospodski zbornici in sicer ne glede na narodnost, kateri ta dva škofa slučajno pripadata. Ko bi bil mariborski škof kitajske narodnosti, ljubljanski škof pa culukafer, bi bila tudi člana gospodske zbornice. Zato pa je »Slovenčevac« trditev, da imamo Slovenci dva zastopnika v gospodski zbornici, navadno varanje javnega mnenja, kajti resnica je, da slovenski narod nima v gospodski zbornici nobenega zastopnika, katero resnico posebno še izpričuje dejstvo, da senikdarnoben »slovenski« škof v gospodski zbornici niznil besede v prid slovenskemu narodu, pač pa se je že večkrat zgodilo, da je kak »slovenski« škof svoj narod v gospodski zbornici zatajil ali celo izdal.

— **Krošnjarski zakon.** Takega bahaštva pa še nismo doživel, kakor je sedanje bahanje klerikalne stranke s krošnjarskim zakonom. Sobotni »Slovenec« je poln te bahaštje, ki je toliko smešnejša, ker pišejo klerikalci tako, kakor da so morali premagati največje težave, kakor da se jim je posrečilo doseči nakatere spremembe samo vsled tega, ker imajo dr. Šusteršič in njegovi tovariši uprav velikanski vpliv v zbornici, da bi pa na predni poslanci tudi pri najboljši volji ne bili ničesar dosegli. Tako smo pač samo »Slovenec« pisati, ker ve, da so njegovi bralci vajeni, verjeti tudi največje njegove neumnosti. Prava vrednost »Slovenčevega« bahaštva se najbolje spozna iz dejstva, da je član naprednega jugoslovenskega kluba, poslanec Gabršček za svojewolice ravno toliko dosegel, kakor naši klerikalci za svoje, pa se vzlid temu ne baha, da ima celo zbornico v žepu in da Poljake suče kakor mu kaže. Ugled klerikalnih poslancev pri njihovih volilcih mora biti že preklicano majhen, da so klerikalci prisiljeni delati za svoje poslane tako komedijantsko reklamo.

— **Nov konkurs klerikalne zadruge.** V Vitanju na Štajerskem so klerikalci pred tremi leti ustavili »Kmetijsko zadrugo«. Zgodilo se je to po vplivu državnega in deželnega poslance Žičkarja in s pomočjo oceta dr. Jankoviča. Seveda je gospod Žičkar obeta ljudstvu zlate gradove, če pristopi zadrugi. Tekom treh let je ta zadruga popolnoma dogospodarila. Te dni je prišla zadruga v konkurs. Seveda je bila zadruga v zvezi tudi z ondotno posojilnico in so pobožni gospodje hoteli, da naj posojilnica iz rezervnega fonda plača izgubo zadruge. Posojilničarji pa tega le niso hoteli storiti in ni se

diti, kajti primanjkljaj pri zadrugi znaša 12.000 kron. Tako se je zgodilo, da je morala ta zadruga — ki je bila prav navaden konsum — iti v konkurs. Te dni je prišla iz Celja sodna komisija, ki je zadrugo uradno zaprla. Protiv vodstvu se je začela kazenska preiskava, češ, da je še potem naročalo blago, ko je bila zadruga že insolventna.

— **Idila iz farovža.** Pred kratkim smo poročali, da je bil v Pulstu v okraju Št. Vid na Koroškem arretiran ondotni kapelan Tomaž Mašek, ker leti nanj sum, da je zastrupil mašno vino. Župnik Strnad je to zastrupljen vino pri maši zavžil in bi bil skoraj umrl. Zdravnički so konstatirali, da je bil vino primešan cijankali. Tedaj se je govorilo, da je kapelan radi tega poskusil župnika zastrupiti, ker je župnik vedel za neki njegov greh proti hravnosti. Preiskava je spravila na dan, da je imel župnik Strnad 4000 K v hranilnici. Nekega dne je zapazil, da mu je bila ta hranilnica knjižica ukradena. Povedal je to svojemu kaplanu in dostavil, da mora na vsak način dobiti tatu. Nekaj dni potem mu je bilo mašno vino zastrupljen. Sedaj je popolnoma dognano in dokazano, da je kapelan ukradel župniku hranilnico knjižico in po nekih znancih dal dvigniti ves denar. Lep »božji namestnik!«

— **Učiteljski Tovariš.** pravi z ozirom na izjave dr. Luegerja in kneza Liechtensteina glede učiteljstva: »Tudi pri nas mora nastopiti praksa, brez izjeme vsem tistim učiteljem, ki podrepujejo klerikalni stranki, ki je do korenin zagrizena nasprotnica šoli in učiteljstva, onemogočiti, da dobi vplivna mesta. Zato polagamo na srce vsem, ki imajo odločati, komu naj se da kako mesto, da se ravnajo po Luegerju, ki je luč krščanske pravičnosti. Potem bode pravilno, če se vzame merilo po tem najboljšem katoliku v Avstriji.«

— **Važna razsodba.** Doslej se je priznavala občinam pravica, da so se smeles pritožiti tudi na ministrstvo, ako se je občina izrekla za dovolitev gostilniške koncesije, I. in II. instanca pa koncesije nista dovolili. Upravno sodišče pa je sedaj izreklo, da imajo občine le tedaj pravico, pritožiti se tudi na ministrstvo, če je bila kaka gostilniška koncesija podljena proti njihovi volji, drugače pa ne.

— **Preselitev.** Trgovec v Novem mestu in svetnik trgovske in obrtnice zbornice, gosp. Josip Medved, je prodal svojo trgovino in se stalno naselil v Zagreb. Vsled tega izpraznjeno mesto v trgovski in obrtni zbornici zavzame tisti kandidat, ki je pri volitvi dobil največ glasov. Ker so bili protikandidati pripadniki klerikalne stranke, dobi ta stranka še jednega zastopnika v zbornici.

— **Repertoire slovenskega gledališča.** Danes se igra prvič velika drama iz Nerovnih časov »Quo vadis?«.

— V petek sta dve predstavi: Popoludne »Pepek«, zvečer repriza kake drame.

— V nedeljo sta tudi dve predstavi.

— **Umrl.** je včeraj v Ljubljani umravljen vojaški župnik, častni kanonik g. Karol Ludovik Huth.

— **Umrl.** je v Kropi bivši načelnik žebljarske zadruge, g. Valentin Klinar, v starosti 63 let.

— **Ustavljen železniški promet.** Včeraj zvečer, a že prepozno za sinočno številko, smo dobili naslednje brzjavno obvestilo c. kr. ravnateljstva državnih železnic v Beljaku: »Vsled viharja in snega, ki traja nad dva dni, se je moral 21. t. m. zvečer ustaviti ves promet na proggi Eisenerz-Vorderberg. Sedaj se ne da še naznani, kdaj se promet zopet otvoriti, ker so relsi in premikala zamrznjena.«

— **Vogerska graščina.** »Soča« piše: Zadnjih smo poročali, da je kupil vogersko posestvo Naglos iz Krmna. Ker so nastale v gospodarstvu grofa Coroninija vsled nakupa kanalske graščine druge dispozicije, mu je bilo na tem, da se znebi čim prej posestva na Vogerskem, katero se je imelo že tako parcelirati ter prodati kmetom-kolonom in glavnemu najemniku g. R. Koj ko so izvedeli klerikalci, da misli grof prodati omenjeno posestvo, so jeli migati in gibati, kako si nabavijo denar.«

— **Dalje v prilogi.**

da dobijo isto v svoje roke; potem je imelo preiti, kakor se sploh sudi in govor, v roke jezuitov. Vogersko je jasno diven kraj v lepi vippavski dolini v bližini glavnega cesta, blizu železniške postaje, koder bo tekla tudi nova bohinjska železnica, in tako lepo v strani leži to Vogersko, tako prikladno za kak samostan. Graščina bi se dala malce predelati, malce bi bilo treba prizidati, in tako bi se prebivalo naravnost divno na vogerskih hribčkih, odkoder bi se širil vpliv na obe strani vippavsko dolino, kajti posestvo ima za to najugodnejšo lego. Na čelu tega gibanja je stal vogerski župnik Berlot. Ta gospod je videti drugače precej okoren in nikdo bi mu ne prisodil ene premetenosti, s katero je vodil akcijo za nabavo tega posestva. Kaj mar njemu glavni najemnik, ki prebiva tam že dolgo vrsto let ter je postal kmetom v gospodarskem oziru pravi dobrotnik, stran ž njim, to je bila parola, kmetje pa naj si porazdelijo potem zemljo. Župnik se je delal tako velikanskega prijatelja kmetov in v »hôtelu« »Central« na Vogerskem so kovali klep na klep, kako osrečijo kmete. Ti seveda so se zibali v najlepših upih ter verjeli vse župniku. V resnici pa so hoteli klerikalci kmete le opehariti. Glavnega najemnika bi bili spravili stran, kmete bi bili pa obdržali v odvisnosti, katera bi jih bila pekla, in to toliko bolj, ker je znano, da se jim je v grofovem gospodarstvu godilo dobro. In še toliko huje bi bilo, ako bi bili prišli v odvisnost — jezuitov... Ves klerikalni aparat je gibal, vse je bilo na nogah. Župnik Berlot, dr. Gregorčič, notar Terkuš, »Centrifuga«, »Mont«, dr. Žlindra v Ljubljani je baje preskrbel nekaj tisočakov, prošt Faidutti je jako goreče posegal v to zadevo, in nazadnje so se obračali še do škofa. Ko so imeli denar, so bili tako gotovi svoje reči, da se je peljala komisija na Vogersko ter so v gradiščini izpregli in djali konje v hlev, ne da bi bili vprašali dovoljenja, in tako so bili gotovi, da je župnik Grča pridigal v cerkvi, »smo kupili posestvo na Vogerskem, pridite tisti, ki hočete kupiti kaj hoste proti Šempasu«, ali ves načrt je splaval po vodi, kajti vsa reč je prišla v druge roke, in potom teh se izvrši parceliranje in prodaja tako, kakor je bilo prvotno določeno. Kmetje so bili nahujščani, celo žugali so, seveda, ker so jim posvečeni gospodje lagali, da gre v njihovo korist, ali upamo, da spregledajo, in da bodo še blagoslavljeni spomin onih mož, ki so preprečili, da niso prišli pod klerikalni ali celo jezuitski jarem, v katerem bi ne bili koloni, marveč pravi pravcati sužnji. Kako so bili nahujščani, nam spričuje njihova govorica: Najemnik R. (komur se imajo marsikaj zahvaliti v gospodarstvu) naj gre »fulminante« prodajat, njegova mlada gospa naj gre v Aleksandrijo k Turkom, učitelj (na tega imajo klerikalci tudi piko) naj gre beračit, njegova žena pa služit. Ali ni to imenitno?! Prava španska naselbina se je obetala na Vogerskem, ali vsa akcija klerikalcev se je korenito izjavilova, kar je v interesu ljudstva le dobrega pomena. To sprevidi tudi kmet, ki boše vesel, da mu ni zanesla burja na Vogersko zvitega jezuitskega klobuka! — Vse to pa tudi kaže v jasni luči, kako opravičen je naš boj proti klerikalni bandi, in kako gre naš boj res le za blagor ljudstva!

Mesto poštne odpravnice pri c. kr. poštnem uradu v Preserji je podeljeno poštni in brzojavni upraviteljici gdč. Minku Garich.

Most pri Trbovljah. Deželna vlada v Ljubljani je dovolila nadinženerju g. M. Kirchschlagerju, zgraditi pri Trbovljah železni most čez Savo. Zgradba se začne morda že prihodnje leto.

„Auf, per mej dēš“ je kričal 7. decembra proti polnoči posestnikov sin Anton Proj proti fantom, ki so peli po cesti, vodeči do Dorfarjev proti sv. Duhu. Seveda je kmalu izgubil korajžo ter zbežal v hišo posestnika Matevža Eržena pri Sv. Duhu; vedel je, da ga utegnejo fanti pošteno okrati, ako ga dobe v roko. Komaj je Eržen dobro vrata zaprl za Projem, že so pridivjali fanti ter jeli zbijati po vratih, bombardirali so takorekoč celo hišo, v katero se je skril Proj. Pri tem lepem in častnem opravilu so razbili nič manj kot osem šip na oknih, zdobili sploh vsa okna, metali so polena in kamene v sobo. Čudno je pač, da ni bil nihče izmed sobin prebivalcev, kateri so deloma že spali, ranjen ali zadet. Prava sreča je pa

bila, da divjaki niso zdobili pri tem napadu v sobi goreče petrolejne svetilke, kajti ogenj bi bil potem gotovo v hiši. Škoda, katero so podivjani fanti napravili posestniku Matevžu Erženu, ki ni nikomur kaj žalega storil, temveč samo Proju dovolil vstop v svojo hišo, znaša nad 30 kron. Enega zgoraj popisanega dejanja sumljivega fanta, namreč Valentina Hafnerja, so že vtaknili pod ključ. Drugi jim gotovo ne odidejo, in to je prav, kajti tolika podivjanost in surovost zaslubi, da se primerno kaznuje.

O ponarejanju vina in vinskega mošta je bilo pred malo časom v ljubljanskih časopisih po obveščenju »Kmetijskega kemičnega poskuševališča v Ljubljani« čitati notico. V tej notici se je reklo, da se zadnji čas uvaža mnogo vina in mošta iz raznih dežel, kakor tudi s Primorskega ter da je večina tega vina ponarejenega in so mu dodane v veliki množini salicilne kislina in žveplo. Ker je s tem zadeta splošna javnost ter trpi na dobrem imenu najpoštenejši vinogradnik, je »Vinarsko in sadarsko društvo za Brda v Gorici« pri zadnjem občnem zboru naročilo ravnateljstvu, da protestira, oziroma zahteva, da se stori vse korake ter prisili, da »Kmet. kem. poskuševališče« objavi dotične slučaje ter da mora na dan priti z imeni prodajalcev, kakor tudi kupec, da se izve, kje je krivda. Kdor pa hoče biti gotov, da dobi pravo naravno vino, ima lepo priliko, da si ga lahko naroči pri »Vinarskem in sadarskem društvu za Brda v Gorici«, katero jamči za pristnost vina, kakor je razvidno tudi iz oglasa v sobotnih številkah tega lista.

Panorama. Potovanje v Rim je zanimiva serija za božič. Omeniti treba, da božični večer je panorama odprta samo do petih popoldne. Na sv. dan pa je od prta zopet, kakor po navadi, od devetih do devetih.

Z nožem. Včeraj ponoči je bil v Spodnji Šiški kočijaž Josip Mihelič od neznanega človeka z nožem sunjen v prsi in težko ranjen. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v bolnico.

Nezgoda. Anton Fink, hlapac pri Auerjevih dedičih v Wolfsovih ulicah št. 12 je včeraj dopoludne peljal konja ob uždi na sprehod po Trnovskih ulicah. Konj je spodrsnil in padel na hrbet in potegnil hlapca na sebe ter ga s kopitom udaril po levi roki in desni nogi in ga poškodoval.

Svetilka eksplodirala je včeraj v pisarni zaloge puntigamskega piva v Kolodvorskih ulicah št. 22. Uradnik Pirc se je pri gašenju na roki opekel.

Prst odsekal. Včeraj dopoludne si je krojač Josip Bukovnik v Hrenovih ulicah št. 20 pri cepljenju drv odsekal košček sredinca na levi roki.

Tatvina. Včeraj dopoludne je neznan tat ukral sprevidniku Andreju Pogačniku, stanujočemu na Poljanski cesti, usnjato torbo, katero je bil položil na štedilnik pred prodajalnico Schneider & Verovsek na Dunajski cesti, ko je šel v pro дажalnico.

Prepir in pretep v izkuhu. Na Radeckega cesti so se včeraj zvečer v izkuhu sprli izkuhar in njegova žena in neki ključarski pomočnik. Končno so se spoprijeli in se vlačili po izkuhu semterje. Bilo je tako upitje, da se je razlegalo na cesto.

Zloben maček. Včeraj dopoludne je star, zloben maček ugriznil Tilovega hlapca Alojzija Vašiča, Kongresni trg št. 14, v kazalec na levi roki in v mezinec na desni roki.

Izgubljene reči. Na poti od Poljanske ceste, po Vodnikovem in Mestnem trgu in po Bregu do Križevniških ulic je izgubil neki dijak denarnico, v kateri je imel 10 K 44 vin. — Na Dunajski cesti je izgubil mizarški vajenec A. Z. včeraj opoludne srebrno remontoar uro in nikelnasto verižico. — Na poti od Šelenburgovih ulic do Kongresnega trga je izgubila včeraj opoludne neka dama denarnico, v kateri je imela 56 K. — Srebrna žlica za kavo s črkama A. P. je bila danes dopoludne izgubljena na poti od Ključarskih ulic po Francovem nabrežju čez most in po Črveljarskih ulicah do Brega.

Najnovejše novice. Potres v Turkestangu trajal skoraj neprestano. V Andishanu so dosedaj izvleklki izpod raz-

valin 197 mrtvih. — Velika nesreča na železnici. Blizu San Franciska sta tričila skupaj dva vlaka. 23 oseb je mrtvih.

— Jetniki so se spustili v Lvov ter vse razbili. Policija se je moral pogajati s puntarji, da so se umirili. — Kupčija z mladimi deklicami se je zadele zadnji čas iz Galicije v severna češka mesta. Vsak teden se pelje skozi Prago do 200, komaj šoli odrasli deklici v Nemčijo. — Zaradi razčlenjenja Veličanstva je bila v Poznanju obsojena poljska učenka Kosteč, ker je pljunila na sliko nemškega cesarja. — Zrakoplov s krimilom sta iznašla brata Renard. Akademija znanosti v Parizu jima je zato priznala letošnje darilo. — Legar razsaja v Atenah zaradi slabih pitne vode. Zbolelo je nad 400 oseb. — Bankovci po 1000 kron so prišli v promet. — Konj je pregriznil goltanec nekemu kmetu v Meži pri Pliberku. — Samomor proša. V krakovskem okraju se je ustrelil prošt Kowicki. — 2.300.000 kron je na potu iz Amerike, ki so jih poslali izseljenici svojem za božičnico v Evropo. — Angleški milijonarji so podarili letos za dobrodelne namene 112 milijonov kron.

Sleparska rodbina Humbert

— prijeta. Znana pariška slepalka Tezena Humbert, ki je s pomočjo svojega moža, odvetnika Humberta in sorodnikov ogoljufala pariški svet v teku dvajset let za mnogo milijonov, je bila po tako dolgom zasedovanju vendar v soboto v Madridu zaslena s svojimi sokrivi vred, in ti so: soprog, brat in sestra ter hči Eva. Policija je že nad dva meseca opazovala to francosko družbo, ki je zelo elegantno, a skrivnostno živel v Madridu, a vstopila v stanovanje šele sedaj, ko se je uverila, da ima prave krvce. Brat Humberto, Romain Daurignac, je izjavil, ko so ga aretirali: Mi smo popolnoma mirni, ker smo žrtva velike infamije. Naše aretiranje bo za mnoge visokostoječe politike mnogo usodenje kot za nas. Postregli bomo z velikanskimi razkritiji. Naša slučaj naj postane pomenljiv. — Predno so odprli stanovanje policijskim organom, so začeli več važnih listin. Pod okui so držali policiji razprostre rjuhe za slučaj, da bi bil kateri vjetnikov hotel skozi okno skočiti. Vsi zahtevajo, naj se jih čimpreje izroči francoski oblasti, da se bodo mogli braniti. Hči Eva bo najbrže takoj izpuščena, ker je bila še leto stara, ko je pričela mati svoje sleparje. Razpisano na grado 125.000 frankov dobe trije madridski pol. nadzorniki.

Češka statistika. Po veri je na Češkem 6.065.213 katoličanov, 92.745 židov, 72.922 evangelikov avgsburškega in 71.736 evangelikov helvetskega veroizpovedanja, 10.351 starokatolikov, 1894 oseb brez vere, 1799 grških in armenskih katolikov, 392 pravoslavnih, 483 čeških bratov, 155 anglikanov, 22 Menonitov, 5 unitarcev, 2 mošamedana in 937 drugih veroizpovedanj. Čehov je 3.930.093, Nemcev (vsled raznih sleparskih manipulacij) se je našel 2.337.013, Poljakov 1915, Rusov 1313, Slovencev 280, Hrvatov 120, Lahov 260, Rumunov 14. V vojaški službi so 40.904 možje.

Štiri tožbe za zakonsko ločitev

so se vrstile 20. t. m. v Londonu, in pri vseh so bili vzroki enaki. V vseh 4 slučajih so bili namreč možje kot vojaki v Južni Afriki in ko so se vrnili, so našli svoje ženke v naročju drugih. Žene so se izgovarjale s tem, ker njihovih mož dolgo ni bilo nazaj.

Društva.

Društvo zdravnikov na Kranjskem ima v tork, dne 30. dec. t. l. ob 6. uri zvečer v klubovi sobi hotela »pri Slonu« svoj redni občni zbor. Dnevni red: 1. Letno poročilo odbora. Računski sklep za tekoče leto 1902. Proračun za leto 1903. 2. Poročilo o dr. L. Schner-Maderjevi ustanovi. 3. Volitev odbora in revizorjev. 4. Slučajnosti.

Pevsko društvo „Slavec“ ima svoj redni občni zbor dne 6 januarja 1903 (na dan svetih treh kraljev) ob 3 uri popoldne v društvenih prostorih v »Narodnem domu« (I nadstropje na levo) z običajnim dnevnim redom. — Dalja sodeluje »Slavec« dne 4 januarja 1903 pri veselici Št. Peterske podružnice Ciril-Metoda. — Na malopustno nedeljo dne 15. februarja 1903 pa priredi svojo vsakoletno društveno maskarado v Sokolovi dvorani v »Narodnem domu«.

Božičnica tiskarskega dobrodelenega društva se je vršila v nedeljo popoldne ob tako mnogobrojni udeležbi društvenih članov, njih svojcev ter gostov, da je bila prostorna arena »Narodnega doma« pretesna. Mnogo zabave je nudilo občinstvu izvrstno in neutrudno sviranje društvene godbe in krasno petje »Slavčev«. Ravno tako je pripravila mladim in starim težko pričakovana tombola z mnogimi lepimi dobitki obilo veselja. Po tomboli se je razkrilo bogato obloženo božično drevesce, pod katerim so pevci zapeli Beethovenovo »Sveto noč«. Nato so bili vsi navzoči otroci obdarovani s pecivom in sadjem, oni umrlih tiskarjev pa tudi z denarjem.

Zborovanje. Krajna skupina društva črveljarjev v Avstriji je

priredila 21. t. m. popoldne v Pockovigostilni v Sv. Florijana ulicah shod, na katerem je poročal g. Kordelič o pogajanju z mojstri zaradi upsljave mezdne tarife. Naznani je, da so mojstri izdelali tarifo, katera pa ni sprejemljiva za pomočnike. G. Breskvar je govoril o pomenu strokovne organizacije in g. Lahajner pa vspodbujal črveljarske pomočnike, da se tesno oklenejo te organizacije. Nato se je izvolil volilni komite, ki ima vršiti priprave za volitve v društvenem odboru pri občnem zboru meseca januarja.

Zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani na znanja, da bodo brivnice na sveti dan zaprte celi dan.

Citalnica v Ribnici priredi v sredo dne 31. decembra v dvorani gosp. Ant. Arka »Silvestrov večer«.

Bralno društvo v Krškem je izvolilo na svojem občnem zboru dne 7. decembra naslednje p. n. gospode v odbor za bodočo društveno leto: Predsednik g. dr. Fran Pompe, podpredsednik g. Josip Žmavec, blagajnik g. Vinko Žener, tajnik g. Avgust Kos, odbornik g. Karol Humek.

Telovadno društvo, Sokol v Idriji priredi v nedeljo dne 28. dec. ob 9^{1/4} uri dopoludne v šolski telovadnici javno telovadbo naraščaja. Vstopnina: se dež 40 vin., stojische 20 vin.

Božičnico z bogatim vsporedom priredi učiteljstvo v Zagorju na Notranjskem. Veselica se vrši dvakrat namreč 26. in 28. t. m. pop. točno ob 4. uri v šolskih prostorih. Vstop je dovoljen vsakomur proti malu vstopnini 20 vin. Ker se pa porabi eventualni prebitek za napravo šolske zastave, se preplačila hvalno sprejemajo.

Bralno društvo v Št. Pavlu pri Preboldu ima v nedeljo, dne 28. t. m., ob 3. uri popoldan v društvenih prostorih svoj letni občni občni odbor. P. n. člani se pozivljajo, da se izrednega zborovanja v obilem številu udeleže.

Podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju. 14. občni zbor je za leto 1902/3 izvolil siedeče gospode v odbor: Jakob Pukl, c. kr. nadporočnika ev., sodnega tolmača bolg. hrv. slov. in srbskega jezika, posestnika i. t. d. predsednikom. Dr. Mirko Ploj, viteza Franc Josipovega reda, c. kr. dvornega svetnika v upravnem sodišču, drž. poslanca, I. podpreds., dr. Franc. Simončič, c. kr. kustosa v vseučil. knjižnici, II. podpreds.; dalje so bili izvoljeni gg. I. blagajnikom dr. Klem. Seslun, dvorni in sodni odvetnik na Dunaju I. Singerstrasse 7, II. blagajnikom dr. Janko Babnik, c. kr. sekcijski svetnik v justičnem ministru, I. tajnikom: Dr. Božidar Stegu, c. kr. tajnik v justičnem ministrstvu; II. tajnikom dr. Franc. Vidic, c. kr. urednik drž. zakonika; za odbornike: Monsignor Franč. Jančar, papeški častni komornik, župnik nemškega vit. reda itd.; Ivan Luzar, viši revident pri ravnateljstvu južne železnice; Žiga Sežun, c. kr. kontrolor v blagajn

bilo možno podpirati res najpotrebnejše poselce, a te tim izdatnejše. Da je odboru bilo možno izvrševati vestno svoj dobrohoten namen, zahvaljevati se ima vsem svojim podpirateljem in dobrotnikom, ki so mu priskočili na pomoč z lastnimi prispevki in darovi, ter tudi z nabiranjem darov in prispevkov v krogu prijateljev in znancev. Največjo sveto je darovalo slavno hranilno in posojilno društvo v Ptiju, namreč 1560 K; po 100 K so darovalo še posojilnice v Celji, ljudska v Gorici in v Starem trgu, 80 K sl. posojilnica v Mariboru, 60 K kmetska ljubljanska okolice, po 40 K posojilnici v Slovenski Bistrici in notranjska v Postojni, po 30 K kmetska na Vrhniku, v Črnomlju, Brežičah in Šmarji pri Jelšah, po 20 K so darovali sl. posojilnice v Cerknici, na Vranskem, v Framu, Ormožu, Rubnici (Štaj.), Gornji Radgoni, 10 K pa sl. okrajna posojilnica v Ljutomeru. Posamezniki so darovali: Premiostivi knez in škof lavantski dr. Mihail Napotnik, ki je društveni ustanovnik, kakor vsako leto, tudi letos 20 K, polkovnik Anton pl. Sušč v Celju 50 K, drž. poslanec g. Vilij. Pfeifer 50 K, neimenovana gospa 40 K. Nabirali so ga: Vilij. Pfeifer, drž. poslanec 120 K; dvorni svetnik dr. Mirko Ploj (med jugoslovenskimi poslanci) 80 K; dr. Franc Rosina, odvetnik v Mariboru, nabral je med mariborskimi rodoljubi 126 K; dr. Unterlugufer in neimenovana sta društvo podarila 60 K. — Blagajnik g. dr. Klemens Seshun podal je raznih zanimih številk o delovanju društva. Društvena glavnica je znašala koncem l. 1900/1 K 1701295. Pretečeno leto se je pomnožila samo za 60 K, ustanovnih prispevkov gg. dvornega svetnika dr. Mirko Ploja, Ivana Luzarja in Franč. Tomca po 20 K, tako da znaša sedaj 17.07295 K. — Prispevki udov, podpornikov in dobrotnikov so znašali 3461 K 97 v. Ti dohodki so se proti lanskemu letu zmanjšali za čez 400 k. r. n. Podpor je bilo razdeljenih 4536 K in sicer meseca oktobra l. 1901 v 8 slučajih 190 K, m. novembra v 59 slučajih 495 K, m. decembra v 62 slučajih 595 K; l. 1902 pa m. januarija v 56 slučajih 490 k. ron, februarja v 57 slučajih 495 K, m. marca v 51 slučajih 525 K, m. aprila v 31 slučajih 360 K, m. maja v 47 slučajih 562 K, m. junija v 50 slučajih 604 K, m. julija v 14 slučajih 220 K. — Prosilcev je bilo 78 in sicer: 32 juristov, 31 filozofov, 4 medicinci, 2 tehniki, 2 akad. slikarja, 2 akad. kiparja, 3 agronomi, 1 eksp. akademik, 1 slušatelj v tehn. muzeju. Po kronovinah je bilo: 40 iz Kranjske, 28 iz Štajerske, 8 iz Primorske, 2 iz Koruške. Po stanu svojih staršev bilo je sinov kmečkega stanu 30, delavskega stanu 7, obrtniškega stanu 16, uradniškega stanu (prof.) 3, učiteljskega stanu 9, železniških sprevod. uradnih slug in enakih 6, različnih drugih 5. — Poročili gg. tajnika in blagajnika bili sta sprejeti brez ugovora enoglasno. V imenu preglednikov poročal je g. dr. Primožič. Vse društvene knjige in blagajno so v vzornem redu našli. Gosp. blagajniku dr. Kl. Seshunu izreče zbor za njegov veliki trud v korist društva enoglasno zahvalo. Posebno zahvalo izreklo je zbor slavnim uredništvom slovenskih časnikov, ki so brezplačno priobčevala društvene zadeve ter tako največ pri pomogla, da se je toliko darov žrtvovalo v korist ubogim dijakom. Vsem podpornikom, dobrotnikom, nabirateljem izreklo je občini zbor najlepšo in najiskrenje zahvalo posebno prošnjo, da bi do sedanjih podporniki, dobrotniki in nabiratelji ostali društvu še nadalje zvesti, da bi se tega prepotrebne društva spominjali tudi drugi slovenski rodoljubi ob raznih prilikah, posebno še oni, ki so kedaj odtega društva prejeli kako podporo ter se nahajajo sedaj v primernih službah ali v takih gmotnih razmerah, da bi vsaj deloma zamogli povrniti prejete dobre. Povdarjati je treba, da je in bode to društvo za slovenske visokošolce važno in prepotrebno društvo in sicer vkljub vstanovitvi jednakih društev v Gradeu in v Pragi. To dokazuje že od leta do leta naraščajoče število prosilcev, o katerem ni pričakovati, da bi se v doglednem času zmanjšalo. — Z ozirom na veliko važnost tega društva, katero vrši velevažno nalogo, obrača se odbor do vseh rodoljubov z iskreno prošnjo za darove v korist tolikoštevilnih ubožih slovenskih visokošolcev na Dunaju. Darila bode hvaležno sprejemati društveni blagajnik gospod dr. Klement Seshun dvorni in sodni svetnik, Dunaj Singerstrasse št. 7.

Književnost.

Prešern v Rusih. V zborniku »Ežegodnik kollegij Pavla Galaganca«, ki izhaja v Kijevu, je natisnjena razprava o Fr. Prešernu. Spisal jo je A. I. Stepovič in sicer z uporabo Korševega prevoda Prešernovih pesmi »Izvestija St.-Peter-

burgskega slavjanskoga blag. obščestva« (št. 3) se izrekajo o ti razpravi jako pozitivno.

Telefonska in brzjavna poročila.

Dunaj 23. decembra. Cesar se je danes čez božične praznike odpeljal v Waalse.

Dunaj 23. decembra. Za spravno konferenco med Čehi in med Nemci, sklicano na dan 3. januvarja, sestavlja vlada nov elaborat, ki se bo naslanjal deloma na znani Körberjev način, deloma pa na elaborata nemških in čeških strank.

Dunaj 23. decembra. Deželni zbor nižjeavstrijski je bil danes ododen. Deželni odbor je predložil danes poročilo o volitvah. V tem poročilu nasvetuje, naj se agnoscirajo vse volitve, izimši volitve socialnega demokrata Seizza. Deželni odbor prepušča odločitev deželnemu zboru. Pravi, da je volitev neveljavna, ker se je vršila v štirih sekcijs, namesto v jedni sami. Smatra se kot gotovo, da krščanski socialisti volitev razveljavijo. To bi bil sicer udarec v obraz pravičnosti in poštenju, a zato se klerikalci nič ne menijo.

Dunaj 23. decembra. O ubegu soproge sakskega prestolonaslednika, princezinje Lujize, poročajo listi na dolgo in na široko. Vsi listi potrjujejo, da sta se prestolonaslednik in princezinja Lujiza tako slabo razumela, dasi imata petro otrok. Nekateri listi trde, da je princezinja pobegnila, ker ima prestolonaslednik neko igralko v Draždanih za metreso. Drugi listi pa zopet pravijo, da je princezinja Lujiza imela ljubavno razmerje z učiteljem francoskega jezika, ki je učil njene otroke in ki je sedaj tudi izginil. „Fremdenblatt“ dementira sicer to vest z velikim ogorčenjem, a v zlici temu se splošno verjame, da je resnično. Princezinja Lujiza je sploh ekscentrična in svojeglavna ter se nikdar ni hotela ukloniti dvorni etiketi. Ko ji je kralj zabranil voziti se javno z bicikлом, je šla drugi dan v hlačah na kolo in se vozila po mestu. Zapustila je Draždane po burnih prizorih s prestolonaslednikom in se preko Monakovega peljala v Solnograd, obiskat svojega očeta, velikega vojvoda toskanskega. Pri ubegu ji je baje pomagal njen brat, nadvojvoda Leopold. Princezinja je sedaj v Genevi v Švici. Prestolonaslednik je postal za njo dva uradnika.

Dunaj 23. decembra. „Neues Wr. Abendblatt“ prijavlja senzacijonalne podrobnosti glede sakske princezinja Lujize. Iz tega poročila je razvidno, da princezinja ni pobegnila, nego da jo je prestolonaslednik spodil. Princezinja je imela že dlje časa razmerje z učiteljem svojih otrok, francozom Gironom. Ta je nenavadno lep, temperamenten in duhovit mož. Zaradi tega razmerja je prišlo večkrat do škandalov. Meseca decembra je prestolonaslednik Girona odpustil iz službe in je istega prisilil, da je obljubil, pretrgati vsako zvezo s princesinjo Lujizo. Sedaj je pa prestolonaslednik dobil v roke korespondenco, ki sta jo imela princezinja in Giron. Iz te korespondence se je prepričal, da ni on oče otroka, ki ga nosi princezinja pod srcem, nego Giron in zato je princezinja poslat njenemu očetu nazaj v Solnograd. Od tod je princezinja pobegnila. Njen brat, nadvojvoda Leopold, jo je spremil, a ne sam, nego v družbi z neko dunajsko igralko. Nadvojvoda Leopold je bil nedavno tega v nekem sanatoriju. Ko so ga kot ozdravljenega odpustili, je bil imenovan polkovnikom, a se je obrnil do cesarja s prošnjo, naj mu dovoli odpovedati se imenu in dostojanstvu in si izbrati meščansko ime. Kaj je cesar ukrenil, še ni znano.

Draždane 23. decembra. S krajevsko odredbo so odpovedane vse gledališčne predstave in veselice v znak žalosti, da je Saksonka izgubila svojo bodočo kraljico. Dvor princezinja Lujize je razpuščen.

Beligrad 23. decembra. Za sprejem grofa Lambsdorffa se delajo tukaj velike priprave. V političnih krogih vlada prepričanje, da prinese Lambsdorffovo potovanje odločitev glede balkanskega vprašanja, če ne v porazumljenu z Avstrijo, pa brez Avstrije.

Poslano.*

Gospoda, ki je raztrasil o meni lažnive vesti, da sem pisal neugodne kritike o sedaj izišlih novih listih, in sploh se izražal o meni na način, ki je vse kaj drugega kakor dosten, opozarjam na § 491. k. z., ki se začenja: »Ebeno beght...« Naj si ga dobro prebere in se ravna po njem, kajti tudi zanj veljajo zakoni.

Uredništvo »Slovenca«, upam, da bode toliko lojalno, da prekliče in obžaluje, da me je napadlo v sobotnem svojem listu, zapeljano po neresničnih trditvah, ki jih je razbobil omenjeni gospod.

Škrjanec.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Borzna poročila.

Ljubljanska

KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.

Uradni kurzi dunajske borze dne 23. decembra 1902

Naložbeni papirji.

	Denar	Blago
4 2/3% majeva renta	101 35	101 55
4 2/3% srebrna renta	101 15	101 35
4% avstr. kronska renta	100 40	100 60
4% " zlata "	120 70	120 90
4% ogrska kronska "	97 85	98 15
4% " zlata "	120 20	—
4% posojilo dežele Kranjske	97 75	—
4 1/2% posojilo mesta Spljeta	99 75	100 75
4 1/2% Zadra	100—	101—
4 1/2% bosn.-herc. " žel. posoj. 1902	99 80	100 80
4 1/2% češka dež. banka k. o.	99 25	100 25
4 1/2% " ž. o.	99 25	100 25
4 1/2% zast. " pisma gal. d. hip. b.	100 15	100 60
4 1/2% pešt. kom. k. o. z 10% pr.	106 20	106 45
4 1/2% zast. pisma Innerst. hr.	100 50	101 50
4 1/2% " ogr. cent. dež. hr.	100 50	101 25
4 1/2% " hip. banke	100 65	101 65
4 1/2% obli. " lokal. želez. d. dr.	99 50	100 50
4 1/2% češke ind. banke	99 25	100 25
4 1/2% prior. Trst-Poreč lok. želez.	98—	99—
4 1/2% dolenjski železnici	99 50	100 50
3% " južne želez. kup. 1/4 1/4	294 25	296 25
4 1/2% avstr. pos. za želez. p. o.	99 50	—

Srečke.

	180—	184—
" " 1860 1/2	183—	185—
" " 1864	249—	253—
" tizske	156 50	158 50
" zemljske kred. I. emisije	265—	267—
" ogrske hipotečne banke	253 75	255 75
" srbske a frs. 100—	89—	91—
" turške	111 50	112 50
Basilika srečke	18 45	19 45
Kreditne	433—	437—
Inomoške	86—	88 50
Krakovske	75—	78 50
Ljubljanske	75—	77—
Avstr. rud. križa	55—	56—
Ogr. "	26 75	27 75
Rudolfove	70—	75—
Salcburške	76—	79—
Dunajske kom.	428—	432 50

Delnice.

Južne železnice	63—	64—
Državne železnice	677 25	678 25
Avtro-ogradske bančne delnice	1550—	1555—
Avstr. kreditne banke	6 325	674 25
Ogrske	712—	713—
Zivnostenske	254—	254 50
Premogokop v Mostu (Brück)	700—	708—
Alpinske montan	368 50	369 50
Praske želez. ind. dr.	1450—	1460—
Rima-Murányi	469—	470—
Trboveljske prem. družbe	374—	378—
Avstr. orožne tovr. družbe	29 50	300—
Češke sladkorne družbe	144—	146—

Absolviran jurist

želi vstopiti kot **notarski kandidat** v notarsko pisarno takoj z novim letom. Odgovori naj se adresirajo na upravnštvo »Slov. Naroda« pod šifro „Notarski kandidat.“ (3154-2)

Častna izjava.

Jaz iskreno obžalujem, da sem govoril o gospodu **Hammerschmidt**, trgovcu v Ljubljani, žaljive izmišljotine, preklidem taiste kot neresnične in se zahvaljujem gospodu Hammerschmidt, da mi je žalite odpustil.

V Ljubljani, 15 decembra 1902.

(3100-3)

Wilhelm Bischof.

Razpis natečaja.

V zdravilišču Toplice na Dolenjskem se z letom 1903. odda v najem termalno kopališče (termalno 38°C), obstoječe iz kopalne hiše, zdravilne hiše, hiše za stanovanja, postranskih poslopij in vrtnih nasadov.

Kdor želi vzeti v najem, naj svoje ponudbe z navedenjem letne najemščine odpošlje do 1. februarja 1903 na podpisani urad, kjer so tudi pogoji razloženi na vpogled.

Gozdarski urad kneza Auersperga v Soteski. (3169-1)

Pošta Straža na Kranjskem.

Mejnarodna panorama.

Ljubljana, Pogačarjev trg.

Fotoplastična umetniška razstava.

Senzačno, poučno in izobraževalno.

Odlikovana na vseh svetovnih razstavah.

Samo do soboto, 27. decembra, razstavljen:

Velezanimiv
FRIM.
IX. ciklus.

Novo, senzačno in amisanino so amerikanski

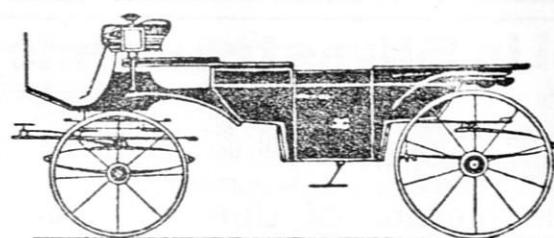
Mutoskopi.

5 novo došlih zabavnih slik.

Za 5 krat se plača 50 vin.

Otvorjeno vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, od 9. ure zjutraj do 9. ure zvečer. (3180)

Jutri je odprto samo do 4. ure popoludne.

Jmam večjo zalogu

VOZOV

vseh vrst. (2974-4)

Vozove izdelujem tudi po najnovejši dunajski in pariški modi.

Franc Wisjan, izdelovalec vozov v Ljubljani, Rimska cesta štev. II.

Božič.

Najlepše in najkoristnejše **božično darilo** za gospodinstvo je

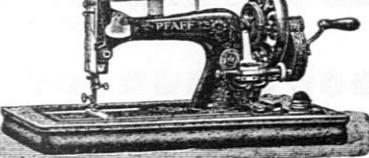
Pfaffov Šivalni stroj

ki je opremljen z najnovejšimi zboljšanji ter je glede **popolnosti nedosegljiv**.

Pfaffovi Šivalni stroji so posebno pripravljeni za **vezenje**.

Bogata zaloga pri: (3108-3)

F. Tschinkel,
Ljubljana, Sv. Jakoba trg.

Več pomočnikov

kolarskih in kovaških

sprejme takoj (3164-1)

tovarna in zaloge vozov

P. Keršič
Šiška-Ljubljana.

Zahvala in priporočilo.

Spoštovani gospod

G. Piccoli

lekar „pri angelju“

v Ljubljani.

Po večletni uporabi pri svoji živini in po velikem povpraševanju svojih znancev in družin po Vašem živlinskem prahu, prišel sem do prepričanja, da je Vaš živinski prah izborni zdravilo, katero bi se ne smelo pogrešati v nobenem hlevu.

Podgora pri Gorici, dne 13. junija 1902.
(2910-5) b And. Kocjančič.

Postrežba točna.

Izredno ugodno osobito za trgovce!

Prodam, zamenjam ali pa dam v najem svoji dve hiši z gospodarstvom vred. Povpraša naj se v upravnosti „Slov. Naroda“. (3142-2)

Absolviran jurist

želi vstopiti v odvetniško ali notarsko pisarno.

Naslov pri upravnosti Slovenskega Naroda. (3139-2)

Gospica

ki obiskuje sedaj trgovski kurz, sprejela bi rada malo službo v trgovini ali kaj enacega za dopoludanske ure. Plačo želi skromno. — Vpraša naj se v upravnosti „Slov. Naroda“. (3165-1)

Agenti za razpečavanje sreč agenti za zavarovanje kolporterji itd.

morejo na mesec 300 do 400 kron gotovo in stalno zasižuti. Vpraša se pod „Sichere Existenz“ na anončeno ekspedijijo J. Danneberg, Dunaj II., Praterstrasse 33. (2996-6)

V zalogi R. Šeber-jeve tiskarne v Postojni je izšel (3180-1)

nov slovenski

skladni koledar

z beležkami za vsaki dan v letu pripraven zlasti za sl. županijske in druge urade, za gg. advokate, notarje itd. Cena nalepjenemu 10 v., po pošti 10 v. več.

Izvrstna hrvatska vina.

Čast nam je gg. duhovnikom, učiteljem in trgovcem najuljudneje naznaniti, da imamo na prodaj vsled obilne letine tega leta

do 3000 hektolitrov naravnega hrvatskega izvrstnega zagorskega belega vina.

Cena 1 hektolitru 10 do 15 gld. — Vina so poznata radi svoje izvrstnosti, ker izvirajo iz poznatih vinorodnih bregov in krajev Bunjak, Nespeš, Velika Gora in Psarjevo v okraju Sv. Ivan Zelina pri Zagrebu na Hrvatskem.

Posestniki vinogradov.

Ob priliki božičnih in novoletnih daril

usojam si p. n. častito občinstvo opozoriti, da le cvetlica ali rastlina, bodi si sveža ali suha, je damam in gospodom najljubše darilo in te se dobé, kakor cvetlice v lončih, sveže in preparirane palme, šopki, cvetlične košarice, vse v raznih vrstah in po jako nizkih cenah le pri

(3134-3)

Alejziju Korsiku

v Ljubljani, Šelenburgove ulice 5.

Vam kličejo cvetke: „Ne zabite nas! Smo ljube vsakemu sleherni čas.

Cvetlic se ne brani najvišja gospa,

i skromna devojka nas rada ima. Nas mnogo je zbranih pri Korsiku v Šelenburgovi ulici.

Trgovina z železnino „MERKUR“

PETER MAJDIČ

▼ Celju, Graška cesta štev. 12

priporoča svojo veliko zalogu

najboljšega železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, ilte železnine, vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedelskega orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter okov za vrata in pohištvo, žrebljev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske potehtnlo, sesalke, merit in uteži, raznovrstnih stavbinskih potrebščin in vsega druga blaga za stavbe, hiše, vrte itd.

Traverze, cement, strešna lepenka, trsje za obiljanje stropov (što lončene oevi, samokolnice, oprav za strelovode, ter vse v stroku železne trgovine spadajoče predmete).

■ Tomaževa žlindra, najboljše umetno gnožle. ■

* Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih krišev. *

Postrežba točna.

Cene nizke.

V „Narodni tiskarni“

je izšel

** v proslavo **

Fr. Prešernove stoletnice

Prešernov album.

Cena izvodu K 2·40, po pošti 12 vin. več.

Naročila sprejema

L. Schwentner

32 knjigotržec

v Ljubljani

